

Programmaplan Omgevingswet 2022

Organisatie:
ODWH

Datum:
3 januari 2022

Programmamanager:
Rob Heemsker

1. Inleiding

Het programma Omgevingswet valt vanaf 2022 onder de portefeuille Omgevingsadvies. Het programma stond in 2021 vooral in het teken van kennisontwikkeling en investeren in medewerkers van de dienst, gericht op het klaarstomen van de organisatie en medewerkers. Vanaf 2022 zal veel meer de samenwerking met deelnemers en de advisering in het kader van beleid, Bruidsschat, omgevingsplannen en -visies etc. centraal staan. In 2022 wordt enerzijds aandacht besteed aan kennisontwikkeling en anderzijds geoefend met nieuwe manieren van werken. Met name dit laatste doen wij bij voorkeur in samenwerking met onze opdrachtgevers en andere ketenpartners.

2. Opdracht

2.1 Verwachte resultaten

De invoering van de Omgevingswet bij de Omgevingsdienst West-Holland (ODWH) is geslaagd wanneer we een jaar na de invoeringsdatum kunnen constateren dat de Omgevingswet qua kennis volledig is ingebed in de werkwijze van de organisatie en we kunnen voldoen aan de vraag van de opdrachtgever in samenwerking met onze ketenpartners.

De Omgevingswet vraagt een andere houding die voldoet aan:

- Ruimte geven aan initiatieven;
- Samenhang in de aanpak van fysiek vraagstukken.

Dit wordt zichtbaar in goede werkprocessen en het efficiënt oppakken en oplossen van de vraagstukken. Het bovenstaande vraagt een andere manier van werken. Van sectoraal naar integraal, van generiek naar maatwerk, van toetsen naar stimuleren van initiatieven, van denken vanuit standpunten naar het zoeken van gezamenlijke belangen. Deze verandering vraagt een langere adem die nu al gestimuleerd moet worden, maar wellicht een katalyserende werking krijgt als de Omgevingswet daadwerkelijk van kracht wordt.

Verschillend tempo bij opdrachtgevers

Tegelijkertijd moeten we rekening houden met een overgangperiode van acht jaar voor de Omgevingswet. Tot eind 2029 is er een overgangsfase. Dit betekent dat gemeenten nieuwe regels in het omgevingsplan moeten opnemen ter vervanging van de oude ruimtelijke plannen en verordeningen. Binnen het werkgebied van de ODWH zijn de gemeenten in verschillend tempo bezig met de invoering van de Omgevingswet. Dit betekent dat wij allen werken volgens de Omgevingswet, maar (nog) niet alle gemeenten de instrumenten (Omgevingsvisie, omgevingsplan etc.) toepassen. Dit vraagt flexibiliteit, *in afstemming met de opdrachtgevers*, en flexibiliteit van de medewerkers van de Omgevingsdienst.

In 2022 zal er deels gewerkt worden met de huidige regelgeving, echter ook zal gewerkt en geëxperimenteerd worden met de toekomstige regelgeving. Dit vraagt meer inzet van alle betrokkenen en dus ook van de medewerkers van de ODWH.

2.2 Situatieschets en essentiële vraag

In 2017 is bestuurlijk de opdracht gegeven om de Omgevingswet tijdig en zorgvuldig bij de Omgevingsdienst te implementeren. Met als doel:

De Omgevingsdienst West-Holland is bij de inwerkingtreding van de Wet gereed om de Omgevingswet efficiënt en effectief uit te voeren conform visie en beleid van de provincie en gemeenten.

De invoering van de Omgevingswet raakt de gehele organisatie en betekent voor velen een meer of minder intensief verandertraject. Actuele en uitgebreide kennis van zowel theorie (wetgeving) als praktijk is essentieel

voor onze dienstverlening. We beschouwen onszelf als een lerende kennisorganisatie. De beste leerervaringen zijn die uit de praktijk. Daarom hebben we afgelopen jaren gekozen om al tijdens de implementatie via pilots en experimenten zo veel mogelijk te werken in de geest van de Omgevingswet. We evalueren de inhoudelijke opbrengsten en de werkwijze structureel en delen de leerervaringen met anderen binnen en buiten de Omgevingsdienst.

De Omgevingswet vraagt om een flinke renovatie van onze organisatie. Zie het als een bestaande winkel welke gemoderniseerd moet worden, maar waar we wel open blijven tijdens de renovatie. Zie het als een verandering van een traditionele winkel naar een internet gedreven winkel. Het fundament staat er al. Dus wat goed is, behouden we. Maar de renovatie heeft voor iedereen gevolgen, niet alleen voor de medewerkers maar ook voor onze klanten, afnemers en opdrachtgevers.

Een belangrijke vraag die wij moeten beantwoorden: “Wat zijn de gevolgen voor onze dienst?” Hiervoor is het nodig dat we gezamenlijk alle fases van de renovatie doorlopen. Deze wordt op drie niveaus aangevlogen:

1. Wat betekent dit voor de organisatie
2. Wat betekent dit voor de diverse teams/portefeuilles
3. Wat betekent dit voor de individuele medewerker

2.3 Doelstelling van de implementatie van de Omgevingswet bij de ODWH

Het is van belang ervoor te zorgen dat de ODWH op 1 juli 2022 klaar is voor de Omgevingswet. Om dit te bereiken zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

Kennis, houding en gedrag:

Alle medewerkers van de ODWH zijn geschoold op gebied van de Omgevingswet.

Organisatieniveau

Doordat een ieder binnen de organisatie de vereiste basis en specifieke opleidingen hebben gevolgd, is de kennis aanwezig binnen de ODWH om vanaf 1 juli 2022 te werken volgens de principes van de Omgevingswet.

Teams/portefeuilles niveau

Ieder team/cluster heeft met elkaar bepaald welke opleidingen relevant zijn. Uiterlijk in het eerste kwartaal 2022 hebben alle clusters de beoogde opleidingen gevolgd. Daarnaast zijn de teams/portefeuilles verantwoordelijk voor de kennisdeling die opgedaan is bij diverse projecten/pilots/leerkringen etc. Deze kennisuitwisseling geldt zowel binnen de clusters als tussen de clusters en portefeuilles.

Medewerkers niveau

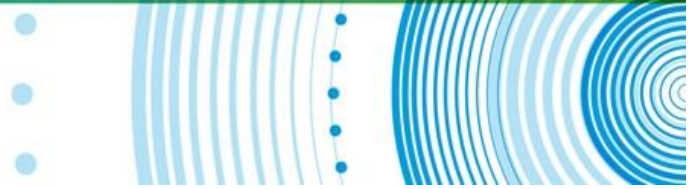
Alle medewerkers hebben inmiddels de basisopleiding gevolgd en kennen hierdoor het gedachtegoed van de Omgevingswet. Individuele medewerkers spreken met hun vakinhoudelijke manager af wat zij nog nodig hebben om met de Omgevingswet te kunnen werken.

Werkprocessen:

Alle werkprocessen (Vergunningen, Toezicht & Handhaving en Advies) worden in 2022 aangepast aan de Omgevingswet.

Organisatieniveau

De werkprocessen zijn geborgd in de organisatie en systemen. Dit is een voorwaarde om te kunnen werken volgens de principes van de Omgevingswet.

Team/portefeuille niveau

Alle teams/portefeuilles leveren een actieve bijdrage aan het op orde brengen van de werkprocessen. Deze zijn getest en operationeel vanaf de invoeringsdatum van de wet.

Medewerkers niveau

Iedere medewerker kent de werkprocessen en werkafspraken waar hij mee werkt.

Digitalisering:

De ODWH voldoet aan de minimale eisen om aangesloten te zijn op het DSO-LV. Dit betekent dat de datakwaliteit voldoet aan de vereisten van het DSO. In de werkprocessen is rekening gehouden met beveiliging en zijn noodzakelijke interfaces naar gemeenten geborgd.

Organisatie niveau

De organisatie heeft de middelen en kennis ontwikkeld om aan te sluiten op het landelijke DSO-LV.

Team/cluster niveau

Ieder team/cluster is op de hoogte van de werking van het DSO. Ze weten welke bijdrage zij moeten leveren vanuit hun aandachtsgebied aan het DSO.

Medewerkers niveau

De medewerkers waarvoor het relevant is, kunnen werken in het DSO.

Kerninstrumenten:

Per 1 juli 2022 beschikken alle betrokken (intern en extern) over parate kennis van de diverse kerninstrumenten van de Omgevingswet. De dienst en opdrachtgevers beschikken over werkbare middelen om aan deze kerninstrumenten invulling te kunnen geven.

Organisatie niveau

De organisatie is verantwoordelijk om de benodigde middelen te leveren zodat medewerkers toegerust zijn om een professionele bijdrage te kunnen leveren aan de diverse kerninstrumenten.

Team/cluster niveau

De teams/portefeuilles zijn bekend met hun rol betreffende de kerninstrumenten. Zij zijn toegerust om hier een actieve bijdrage aan te kunnen leveren. Tot 1 juli wordt de kennis en kunde opgedaan door actief bij te dragen aan pilots en projecten en de opgedane kennis te delen.

Medewerkers niveau

De medewerkers van de ODWH die een bijdrage moeten leveren aan de kerninstrumenten zorgen er voor dat zij hiervoor voldoende zijn toegerust (kennis en kunde).

2.4 Uitgangspunten en afbakening

- De wet treedt vooralsnog per 1 juli 2022 in werking.
- Technische aansluiting op de landelijke voorziening Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO-LV) is gerealiseerd.
- De basisopleidingen Omgevingswet zijn afgerond.
- De verdiepingsopleidingen lopen nog door.
- Het oefenen met casussen, botsproeven etc. loopt door tot datum inwerkingtreding.

Het programma Omgevingswet richt zich op de onderdelen kennis, houding en gedrag, werkprocessen, digitalisering en kerninstrumenten. De portefeuillemanager Omgevingsadvies heeft de verantwoordelijkheid voor de gehele portefeuille inclusief het programma Omgevingswet. De digitaliseringsslag die gemaakt moet

worden voor de Omgevingswet overlapt gedeeltelijk met de al eerder ingezette digitaliseringsverbetering. Daarom is dit onderdeel bij de functioneel verantwoordelijke (Informatievoorziening) belegd. De portefeuillemanagers en de vakinhoudelijke managers hebben hun inhoudelijke verantwoordelijkheid (processen etc.) en de verantwoordelijkheid voor de scholing.

In de planning wordt ervan uit gegaan dat de capaciteit en het benodigde budget desgevraagd beschikbaar wordt gesteld om de planning te kunnen uitvoeren.

3. Programma-activiteiten

Het programmaplan Omgevingswet 2022 bestaat uit 3700 uren en is onderdeel van de werkplannen 2022. In het programmaplan is per onderdeel een begroting opgenomen. Deze is intern besproken (MT, kernteam, accountmanagement) en wordt bijgesteld waar nodig.

3.1 Kennis, houding en gedrag

Kennisontwikkeling

De Omgevingsdienst neemt deel aan/organiseert:

- de regionale werkgroep Toepasbare Regels
- het OmgevingsdienstNL juristenoverleg (agendalid)
- Train de trainer cursussen (intern)
- het regionaal juristennetwerk
- de regionale werkgroep VTH ketenpartners
- het regionaal programmamanagers overleg Omgevingswet
- de leerkring Omgevingsplan (trekker) waarbij geoefend wordt in een VNG werkplaats
- oefeningen / botsproeven met initiatieven, casussen (samen met Omgevingsdienst Midden-Holland)

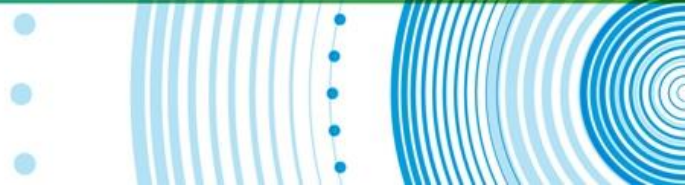
Echter, een groot aantal overige kennisontwikkelingstrajecten valt buiten het programma Omgevingswet, maar is wel actueel binnen de ODWH. Dit zijn:

- Training Milieubelastende Activiteiten (MBA)
- Opleiding Serviceburo
- Opleiding juristen
- Veranderende rol toezichthouder
- Intervisie ROM adviseur
- Opleiding basiscursus Energie (Duurzaamheid)
- Opleiding voor het cluster Bouwen

Eind 2021 is het opleidingstraject grotendeels afgerond. In 2022 zal de nadruk op oefenen liggen. Dit zal binnen clusters georganiseerd worden, in de interne advisering en in de keten met onze opdrachtgevers en ketenpartners zoals Veiligheidsregio, GGD, Hoogheemraadschap.

Bodem, Ondergrond en Grondwater

De ODWH heeft de ambitie om zich te ontwikkelen tot een adviseur die in staat is om bodem-breed te adviseren over thema's zoals bodemverontreiniging, bodemdaling, klimaatadaptatie, grondwater etc. Daarnaast wil de ODWH, in het verlengde van haar huidige rol op het gebied van ruimtelijke advisering, gemeenten en provincie ook adviseren over de aspecten die samenhangen met de ruimtelijke ordening van de ondergrond. Om deze ambitie in te kunnen vullen is in september 2021 gestart met de Leergang Bodem Breed Adviseren. De Leergang loopt door tot medio februari 2022. Ook zijn wij samen met Leiden gestart met de ontwikkeling van bouwstenen voor een zogenaamd verbreed Bodemadvies. In het kader van de invoering van de Omgevingswet blijven we investeren in ontwikkeling van kennis.

3.2 Werkprocessen

Interne Omgevingstafel

De ROM-adviseur neemt deel aan de externe omgevingstafel. Als het milieubelastende activiteiten betreffen kan het nodig zijn om ook een vergunningverlener aan te laten schuiven. Afhankelijk van het cruciale aspect dat speelt bij een plan kan ook een specialist of een toezichthouder gevraagd worden deel te nemen.

Om te zorgen dat de ROM-adviseur goed voorbereid aan tafel zit, is het nodig om vooraf inbreng van de specialisten te krijgen. Als dit volgens de huidige werkwijze gebeurt (via deelvragen, schriftelijke deeladviezen, collegiale toetsen) is dit tijdrovend en kan over het algemeen de termijn van twee weken niet worden gehaald. Daarom wordt voorgesteld om met een interne omgevingstafel te gaan werken. Voordeel is dat alle deelnemers worden geïnformeerd over het plan, tegenstrijdigheden in adviezen kunnen worden besproken en we beter kunnen inschatten of sprake is van een harde nee of toch een ja, mits. Immers, door deze vernieuwende werkwijze is het mogelijk de argumenten achter een advies beter met elkaar door te spreken. Ook de betrokkenheid van de specialisten wordt hierdoor vergroot. Dit aangepaste werkproces wordt in 2022 ingericht en getest.

Bouwen

Binnen de portefeuille Bouwen zijn uren gereserveerd voor het inregelen en testen van de werkprocessen voor de afgifte van een omgevingsvergunning Bouwen. Dit traject is gekoppeld aan de gelijktijdige invoering van de Wkb (Wet Kwaliteitsborging). Verdiepende sessies hebben inmiddels plaatsgevonden maar het proces loopt door tot de implementatie op 1 juli 2022.

3.3 Digitalisering

DSO

De ODWH is aangesloten op de pré productieomgeving van het DSO. In 2022 staat het oefenen en (samen)werken met het DSO centraal. De juiste behandeldiensten worden ingesteld en beproefd. In overleg met de opdrachtgevers worden afspraken gemaakt over nieuwe bedrijfsprocessen, bijvoorbeeld over planvorming en vergunningverlening. Er wordt geoefend met de werkprocessen, plannen en vragenbomen (toepasbare regels).

Informatieverplichting Externe veiligheid

Het Register Externe Veiligheid (REV) verzamelt en beheert centraal de data over externe veiligheid. Het REV stelt deze data vervolgens openbaar beschikbaar. Dat is belangrijk bij het opstellen en vaststellen van omgevingsvisies en omgevingsplannen, maar ook voor vergunningverleners om te beoordelen waar milieubelastende activiteiten mogen plaatsvinden. In 2022 worden de data in het zaakstelsel geactualiseerd zodat lokaal de opslag van gegevens in overeenstemming is met de nieuwe eisen van de Omgevingswet en het DSO.

Aanpassen sjablonen, brieven, besluiten

De Omgevingsdienst maakt gebruik van een groot aantal brieven/ besluiten vooral in het VTH domein. Met de komst van de Omgevingswet worden de brieven en besluiten aangepast. We streven naar begrijpelijke brieven en besluiten op te stellen die juridisch kloppen. Aandachtspunten zijn de begrijpelijkheid, de juridische informatie in de brief en de stijl/toon van de brief.

3.4 Kerninstrumenten

Warme Overdracht bodemtaken

De ODWH staat voor een intensief implementatietraject in het kader van de warme overdracht van de bodemtaken vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet. In 2021 is hier al mee gestart. De gemeenten worden – uitgezonderd het grondwater en de zaken die geregeld zijn in het overgangsrecht – het bevoegd gezag bodem. Intern richt ons implementatietraject zich op de nieuwe dienstverlening onder de

Omgevingswet. Door aanpassing van werkprocessen, de digitale systemen en het intern opleiden van het personeel, zijn we klaar voor de nieuwe bodemtaken. Samen met onze gemeenten zorgen we voor antwoorden op keuzes over regels en ambities.

Omzetten beleid Externe Veiligheid en Hogere Waarde Geluid

Met de komst van de Omgevingswet vervalt het lokale beleid dat nu bij de uitvoering van de huidige regelgeving gehanteerd wordt. Het gaat hierbij voor wat betreft de Omgevingsdienst, om de volgende beleidsdocumenten.

- Richtlijnen voor het vaststellen van hogere waarden Wet geluidhinder, d.d. 4 maart 2013, vastgesteld door het Algemeen bestuur van de Omgevingsdienst West-Holland.
- Bestuurlijk kader externe veiligheid Holland Rijnland, d.d. februari 2014.
- Gemeentelijk geurbeleid. (De gemeenten Kaag en Braassem, Nieuwkoop, Hillegom en Lisse hebben lokaal geurbeleid vastgesteld).
- Provinciaal geurhinderbeleid voor de industrie.
- Bodembeleid
- Actualisatie gemeentelijk VTH beleid

Dit beleid wordt door ons aangepast en wordt opnieuw vastgesteld door het bevoegd gezag (gemeenteraad), zodat het ook gebruikt kan worden onder de Omgevingswet. Afstemming met de GGD en Veiligheidsregio is noodzakelijk.

Het uitgangspunt is dat vigerend beleid zoveel mogelijk 'beleidsneutraal' over gaat. Dit is echter niet voor alle documenten zonder meer mogelijk. Ten aanzien van de aspecten geluid en externe veiligheid zal de normstelling en/of de gehanteerde systematiek wijzigen met de komst van de Omgevingswet. Dat heeft tot gevolg dat de documenten niet ongewijzigd 'beleidsneutraal' omgezet kunnen worden naar de Omgevingswet. In 2022 worden de bestaande documenten inhoudelijk aan de nieuwe regelgeving aangepast.

Mandaten, Gemeenschappelijke Regeling

De Omgevingsdienst voert voor de colleges van burgemeester en wethouders van 12 gemeenten en voor gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De Omgevingsdienst werkt op basis van een Gemeenschappelijke Regeling waaraan de gemeenten en provincie deelnemen. In verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het noodzakelijk de mandaten van de deelnemers aan te passen. De wijziging zal een omzetting zijn van huidige bevoegdheden naar het nieuwe stelsel onder de Omgevingswet. Qua redactie wordt zoveel mogelijk bij de tekst en de bestaande praktijk van de huidige mandaten aangesloten. Het uitgangspunt is om – in lijn met de andere omgevingsdiensten uit de regio - de mandaatregels zo beleidsneutraal mogelijk over te nemen, maar enkele wijzigingen zullen onvermijdelijk zijn. De conceptmandaten zullen aan de verschillende deelnemers worden voorgelegd. Ook de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst West-Holland dient met het oog op de Omgevingswet te worden aangepast. Deze aanpassing zal deel uitmaken van een meer ingrijpende wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling.

Analyse Bruidsschat

De Bruidsschat bestaat uit ongeveer 300 regels uit het huidige Activiteitenbesluit, Bouwbesluit en het Besluit omgevingsrecht (Bor). De regels hebben betrekking op een grote diversiteit aan onderwerpen, zoals horeca, detailhandel, recreatie, lozingen, emissies van geluid, geur en trillingen door bedrijven en bouwen. De gemeenten en provincie beslissen zelf om regels uit de Bruidsschat en verordeningen te schrappen, over te nemen of aan te passen in het Omgevingsplan. De Omgevingsdienst heeft per artikel van afdeling 22.3 en 22.4 van de bruidsschat beoordeeld of deze van toepassing is in de regio West-Holland en of de regel in strijd is met het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Ook wordt een advies gegeven of de regel kan worden geschrapt,

overgenomen of aangepast. Gemeenten ontvangen van ons in 2022 de analyse van de regels uit de Bruidsschat.

Project van Inrichting naar milieubelastende activiteit (MBA)

Onder de Omgevingswet verdwijnt het begrip inrichting. Het wordt vervangen door regulering per MBA. De wijziging van het begrip inrichting naar MBA heeft gevolgen voor de werkzaamheden van de vergunningverleners en toezichthouders milieu en bodem van de ODWH. Ook wijzigt de registratie in het bedrijvensysteem.

Naar aanleiding van een inventarisatie is in 2021 een plan van aanpak opgesteld met een voorstel het e.e.a. in de werkprocessen te verankeren. Een interne projectgroep binnen de ODWH buigt zich in 2022 over de vraag hoe wij als dienst de omzetting van inrichting naar MBA concreet vorm gaan geven. De volgende opties zijn in beeld:

1. Geen omzetting vóór in werking treden Omgevingswet (in 2022 niets doen)
2. Organische aanpak, oefenen, meenemen in lopend werk, regulier werk
3. Handmatige aanpak
4. Geautomatiseerde aanpak met een digitale ontsluiting
5. Risico gestuurde aanpak met leermomenten, combinatie van 2, 3 & 4

Dit project wordt in 2022 nog niet afgerond en zal meerdere jaren doorlopen.

Advisering Omgevingsplannen

Vast onderdeel binnen de portefeuille Omgevingsadvies is het verstrekken van milieu adviezen over ruimtelijke plannen, omgevingsplannen, omgevingsvisies en bouwplannen. Om goed te kunnen adviseren is het essentieel vroegtijdig betrokken te zijn. Het gaat niet alleen om het toetsen van plannen en onderzoeksrapporten. Samen met gemeenten en andere ketenpartners stellen wij de plannen en visies op. Dit geldt ook voor de regels van een Omgevingsplan. Hiermee wordt een goede kwaliteit van de leefomgeving bereikt met voldoende aandacht voor alle milieuaspecten.

Advieskader gebiedsgerichte advisering

De Omgevingsdienst heeft in 2021 het advieskader gebiedsgerichte advisering opgesteld. Het advieskader helpt onze adviseurs bij het opstellen van een gebiedsgericht en compleet milieu- en duurzaamheidsadvies voor gemeentelijke ruimtelijke vraagstukken, passend binnen het kader van de Omgevingswet. Het advieskader zorgt voor duidelijkheid over het invullen van de bestuurlijke afwegingsruimte (ondergrens/bovengrens). In het advieskader is uitgegaan van 9 gebiedstypen;

- Centrum stedelijk
- Centrum dorps
- Buiten centrum
- Groen stedelijk
- Bedrijventerrein
- Publieksintensief
- Landelijk, verweving
- Landelijk, agrarisch
- Landelijk, natuur

In 2022 worden de gebiedstypen op een digitale kaart ingetekend. Ook zullen wij in onze adviezen steeds vaker gebruik maken van dit advieskader. Een pilot voor de HLT-gemeenten is inmiddels gestart.

Project voorbeeldregels Omgevingsplan

Het project voorbeeldregels Omgevingsplan wordt opgezet. Dit onderdeel hangt nauw samen met de analyse van de Bruidsschat en de 9 gebiedstypen. In 2022 wordt het project verder uitgewerkt. Afronding is niet voorzien dan in 2023.

Regionaal overleg leges

In overleg met de programmanagers Omgevingswet van gemeenten en provincie wordt getracht een regionaal beleid vast te stellen omtrent het heffen van milieuleges.

Werkplannen en product dienstencatalogus (PDC)

Wanneer de Omgevingswet op 1 juli 2022 van kracht wordt, dan zullen wij de werkplannen aanpassen. Dit gebeurt in nauw overleg met onze opdrachtgevers. Eventueel worden tussentijds aanvullende afspraken gemaakt worden. Ook wordt de PDC Omgevingswet proof gemaakt.